

Sygn. akt IV U 717/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Lidia Łataś

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Jastrzębska-Ciura

po rozpoznaniu w dniu 28 sierpnia 2018 roku w Częstochowie

sprawy A. M. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

przy udziale zainteresowanych A. M. (2) i M. M.

o ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla

na skutek odwołania A. M. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 18 kwietnia 2018 roku Nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje odwołującemu A. M. (1) prawo do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy za okres od 1 marca 2015 roku do 28 lutego 2018 roku wraz z odsetkami ustawowymi od miesięcznych kwot ekwiwalentu za deputat węglowy liczonymi od 11. dnia każdego miesiąca, za który przysługuje świadczenie, do dnia zapłaty, poczynając od 11 marca 2015 roku;

2. w pozostałym zakresie oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 717/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 kwietnia 2018 roku nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. przeliczył wysokość przysługującej A. M. (1) renty rodzinnej, poczynając od dnia 1 marca 2018 roku. Wysokość świadczenia została ustalona na kwotę 1.441,01 zł brutto plus deputat węglowy w kwocie 126,75 zł.

Od powyższej decyzji odwołał się A. M. (1), domagając się jej zmiany i wypłaty ekwiwalentu węglowego za okres od dnia śmierci ojca, tj. od dnia 9 grudnia 2010 roku, wraz z należnymi odsetkami.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podnosząc że uprawniony wniosek o wypłatę deputatu węglowego w formie ekwiwalentu pieniężnego złożył dopiero w dniu 19 marca 2018 roku i dlatego też prawo do tego ekwiwalentu mogło mu zostać przyznane dopiero od dnia 18 kwietnia 2018 roku.

Zainteresowani M. M. i A. M. (2) przyłączyli się do stanowiska odwołującego.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

J. M. zmarł w dniu 9 grudnia 2010 roku. W okresie od 4 lipca 1988 roku do 31 grudnia 2000 roku był zatrudniony w (...) Zakład (...) w C., od 1 stycznia 2001 roku do 30 września 2001 roku w (...) S.A. Zakład (...) w C., od 1 października 2001 roku do

1 lutego 2009 roku w (...) sp. z o.o. – Zakład (...)

w C. i od 2 lutego 2009 roku do 9 grudnia 2010 roku w (...) S.A. – Zakład (...) w C., przy czym z tytułu tego zatrudnienia był uprawniony do otrzymywania ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy.

(v. akta rentowe, w szczególności świadectwo pracy z dnia 20 grudnia 2010 roku

k. 31 i zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 16 grudnia 2010 roku k. 33-35)

W dniu 22 grudnia 2010 roku M. M. złożyła w organie rentowym wniosek o przyznanie jej i małoletnim wówczas A. M. (2) i A. M. (1) prawa do renty rodzinnej po zmarłym T. M..

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. przyznał A. M. (2) i A. M. (1) oraz wdowie prawo do renty rodzinnej po zmarłym J. M.. Przy ustalaniu wysokości świadczenia organ rentowy nie uwzględnił przysługującego zmarłemu ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy. Termin płatności świadczenia rentowego został ustalony na 10 dzień każdego miesiąca.

W dniu 19 marca 2018 roku A. M. (1) złożył w organie rentowym wniosek

o przeliczenie wysokości przysługującej mu renty rodzinnej z uwzględnieniem przysługującego zmarłemu T. M. deputatu węglowego oraz wypłatę wyrównania świadczenia.

Po rozpoznaniu powyższego wniosku organ rentowy wydał zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzję z dnia 18 kwietnia 2018 roku.

(v. akta rentowe)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie częściowo zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie niesporne jest, że odwołujący A. M. (1) od dnia

9 grudnia 2010 roku jest uprawniony do pobierania renty rodzinnej po zmarłym ojcu J. M., który na dzień śmierci spełniał przesłanki otrzymania do ewentualnie pobieranej emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy deputatu węglowego w ilości 1800 kg węgla kamiennego rocznie, w formie ekwiwalentu pieniężnego. Podobnie niesporne jest, że na dzień 22 grudnia 2010 roku (dzień złożenia przez M. M. wniosku o przyznanie jej i małoletnim wówczas A. M. (2) i A. M. (1) prawa do renty rodzinnej po zmarłym T. M.) organ rentowy dysponował dokumentami potwierdzającymi uprawnienie zmarłego do deputatu węglowego w formie ekwiwalentu pieniężnego (druk Rp-7). Spór w sprawie dotyczy jedynie kwestii, czy aby powyższy deputat węglowy został uwzględniony w wysokości przysługującej odwołującemu renty rodzinnej, konieczne było złożenie przez niego dodatkowego wniosku w tym przedmiocie.

Zgodnie z art. 74 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2000 roku o komercjalizacji

i restrukturyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) (tekst jednolity Dz. U. z 2018 roku, poz. 1311 ze zm.), byłemu pracownikowi kolejowemu pobierającemu emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, przyznana na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin lub przepisów ustawy z dnia 12 czerwca 1975 roku o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 1983 roku poz. 144, z późn. zm.) albo przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 roku poz. 1383, z późn. zm.), a także członkom rodziny tego pracownika pobierającym po nim rentę rodzinną przyznaną na podstawie wymienionych przepisów, przysługuje prawo do deputatu węglowego w ilości 1800 kg węgla kamiennego rocznie, w formie ekwiwalentu pieniężnego.

Emeryci i renciści nabywają prawo do ekwiwalentu pieniężnego z dniem przyznania emerytury lub renty (ust. 10).

W ocenie Sądu Okręgowego z powyższych przepisów wprost wynika, że dla nabycia przez byłego pracownika kolejowego dodatku do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy w postaci deputatu węglowego w ilości 1800 kg węgla kamiennego rocznie, w formie ekwiwalentu pieniężnego nie jest konieczne złożenie jakiegokolwiek dodatkowego wniosku w tym przedmiocie. Cytowany powyżej przepis art. 74 ust. 1 ustawy o komercjalizacji i restrukturyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) wprost stanowi, że byłym pracownikiem kolejowym przysługuje prawo do deputatu węglowego w formie ekwiwalentu pieniężnego, zaś przepis art. 74 ust. 10 tej ustawy stanowi, że automatycznie nabywają oni prawo do ekwiwalentu pieniężnego z dniem przyznania im prawa do emerytury lub renty. Zatem w przypadku nabycia przez taką osobę prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, organ rentowy zobowiązany jest

z urzędu, o ile pozwalają na to załączone od wniosku o takie świadczenie dokumenty (art. 116 ust. 5 ustawy emerytalnej), ustalić wysokość świadczenia z uwzględnieniem deputatu węglowego w formie ekwiwalentu pieniężnego.

Zdaniem Sądu Okręgowego taki sam automatyzm zachodzi w przypadku osób ubiegających się o renty rodzinne po zmarłych pracownikach kolejowych, które również nie muszą składać żadnych dodatkowych wniosków aby przy obliczaniu wysokości ich świadczenia organ rentowy uwzględnił przysługujący zmarłemu deputat węglowy.

Analogiczny pogląd wyraził Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 4 listopada 2015 roku, III AUa 852/15 (LEX nr 19368220 oraz Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 5 grudnia 2013 roku, III AUa 654/13 (LEX nr 1402839).

W konsekwencji należy stwierdzić, że wobec treści załączonych do wniosku o rentę rodzinną dokumentów, ponad wszelką wątpliwość potwierdzających uprawnienie zmarłego do deputatu węglowego w formie ekwiwalentu pieniężnego, organ rentowy ustalając wysokość renty rodzinnej A. M. (1) zobowiązany był z urzędu uwzględnić wysokość tego deputatu, a jego nieprzyznanie stanowiło błąd tego organu.

Gwoli analogii można tu wskazać na przypadek, gdy osoba składająca wniosek o przyznanie jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy zostanie przez organ rentowy dodatkowo uznana za niezdolną do samodzielnej egzystencji i wówczas organ rentowy z urzędu przyznaje takiej osobie również dodatek pielęgnacyjny, nie wymagając żadnych dodatkowych wniosków w tym zakresie.

Mimo błędu organu rentowego w przyznaniu świadczenia, odwołanie A. M. (1) nie zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Zgodnie z art. 133 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS, w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

- 1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3;
- 2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

W konsekwencji wyrównanie deputatu węglowego można było przyznać odwołującemu jedynie za okres od 1 marca 2015 roku do 28 lutego 2018 roku, tj. za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc złożenia wniosku o przyznanie i wyrównanie deputatu węglowego (19 marca 2018 roku).

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2018 roku, poz. 1270 ze zm.) – dalej ustawa emerytalna, jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Należy w tym miejscu zwrócić uwagę, że powyższy przepis stanowi regulację szczególną względem przepisów Kodeksu cywilnego, której odrębność polega przede wszystkim na powstaniu obowiązku zapłaty odsetek wyłącznie w wypadku zwłoki. Zwłoka w spełnieniu świadczenia, zwana także opóźnieniem kwalifikowanym, ma zaś miejsce wtedy, gdy zobowiązany, pomimo istniejącego obowiązku, nie spełnia świadczenia w terminie, przy czym niedotrzymanie terminu jest następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność. Chodzi więc o odsetki za zwłokę w świadczeniu, powstałą na skutek okoliczności, za które organ rentowy odpowiada, a nie za opóźnienie, w którym nie ma elementu winy w jakiegokolwiek postaci (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 kwietnia 2011 roku, sygn. I BU 13/10, LEX nr 989120).

Tym samym organ rentowy będzie zobowiązany do wypłaty odsetek jedynie w sytuacji, gdy w przewidzianych w przepisach terminach nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia z przyczyn, za które ponosi odpowiedzialność.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że nieuwzględnienie przez organ rentowy przy obliczaniu przysługującej A. M. (1) renty rodzinnej wysokości przysługującego J. M. deputatu węglowego było następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, tj. błędnej interpretacji przepisów prawa. Jak powyżej wskazano, organ rentowy już na dzień 22 grudnia 2010 roku dysponował dokumentami jednoznacznie potwierdzającymi uprawnienie zmarłego do deputatu węglowego i winien był z urzędu deputat ten uwzględnić przy obliczaniu przysługującej A. M. (1) renty rodzinnej.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. oraz przepisów powołanych w treści niniejszego uzasadnienia zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał odwołującemu A. M. (1) prawo do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy za okres od 1 marca 2015 roku do 28 lutego 2018 roku wraz z odsetkami ustawowymi od miesięcznych kwot ekwiwalentu za deputat węglowy liczonymi od 11. dnia każdego miesiąca, za który przysługuje świadczenie, do dnia zapłaty, poczynając od 11 marca 2015 roku.

O oddaleniu odwołania w pozostałym zakresie orzeczono na mocy art. 477¹⁴ 1 k.p.c. oraz powołanych powyżej przepisów.